

מהדורה תשיעית

14.8.2020
כ"ד אב תש"פ

צוות המערכת
אלון שורץ, ריבי ארצי, ד"ר איריס פינטו, נעמה כהן

זמן קריאה 60 שניות

אמ;לק הוא ביטוי סלנג באינטרנט, ראשי תיבות של "ארוך מדי; לא קראתי".

שימוש רב נעשה בו על מנת להציג את חוסר רצונם של הקוראים להתאמץ בקריאה ובקשתם ל**תקציר הדברים**.

סקופ הוא מונח בעיתונאות המציין ידיעה חדשותית מקורית, חשובה, מפתיעה או מרעישה שנחשפה באופן בלעדי על ידי גורם עיתונאי כלשהו.

מדובר בחדשות אשר סביר להניח שיעניינו מספר רב של אנשים ועשויות להיות כאלו המלמדות על **הבט חדש** לגבי אירוע חדשותי אשר ידוע זה מכבר

scope הוא **תחום**, אזור הנמצא בתוך גבול מוגדר מסוים מוחשי או תיאורטי כמו תחום ידע - ובמקרה שלנו, **חינוך**.

על כן, **סק;ופ**

מגזין קצר וחדשני בתחום החינוך

לטובת המצטרפים החדשים, ברוכים הבאים!

השאלה היא לא על מה אתה מסתכל אלא מה אתה רואה. הנרי דייוויד ת'ורו

אתם מכירים את ההרגשה שנכנסים לחנות ממתקים ולא יודעים מה לבחור? או לחנות צעצועים ורוצים את הכל? שלא לדבר על ספריה או חנות ספרים שעלילות ומסעות ואהבות וחלומות נמצאים במרחק נגיעה של ממש.

זוכרים את בילבי הילדה החופשית, העצמאית המשוחררת מכל מטען של חובה וסמכות הרפתקנית ונועזת שערכיה הפשוטים והאנושיים כל כך ממגנטים ילדים ושובים מבוגרים?

השמחה, הכרת התודה, האומץ, הענווה חוש הצדק שלה, ההומור והבטחון שעדיין לא הפכו נחלת הכלל.

אז דמיינו לרגע שאתם אותה בילבי המשוטטת במרחבי החיים של היום. מה הייתם בוחרים ללקט? לקחת איתכם צידה לדרך? מה הייתם בוחרים שלא? עד כמה גבולות הדמיון וההמצאתיות שלכם הופכים למציאות

שהיא אחרת, נשגבת, נטולת אילוצים והסברים? לפני חודשיים בדיוק יצאנו למסע, החלטנו שאנחנו רוצים להיות אלה שמתווכים את הידע הנפלא שקיים בשדה החינוכי ושדה המחקר העדכני לעשרות, מאות ואלפי אנשי חינוך. החלטנו שנעשה את זה קל, נגיש, קצר, צבעוני, פרקטי, אחר.

ואם נחזור לבילבי בחום של אוגוסט בגליון זה ליקטנו עבורכם מכל גליון את הממתק האישי האהוב עלינו.

איזה לקט הייתם אוספים לכם?

ובזמן שאתם מלקטים אנחנו נצא ללקט רעיונות ונושאים חדשים שאיתם נחזור בעוד שבועיים בתחילת ספטמבר מלאי אנרגיה ונושאים חשובים.

אז צאו ללקט שתפו אותנו, ספרו לנו, ואנחנו כבר נצטרף להרפתקה שלכם ונלמד ממנה.

ימים טובים שקטים וחמים פחות.

וכמו שנהוג אצלנו לומר: קחו ועשו זאת לשלכם.

קריאה נעימה ושבת שלום, אלון.

*בלחיצה על הסמל
תעברו חזרה לפה

אז בקיצור,
מה מחכה לי פה?

כל כותרת היא קישור
לעמוד המתאים

הנושא השבועי

סק;ופ היברידי

סק;ופ זמיש

סק;ופ פעיל

סק;ופ משחק

סק;ופ מושלם

סק;ופ חושב עתיד

סק;ופ אוטונומי

סק;ופ מאט

Anthology

אַסוּפָּה

**”Everything
great that
ever
happened in
this world
happened
first in
somebody’s
imagination”**

Astrid Lindgren

לפעמים מסופה קטנה יוצא דבר גדול!

בילבי בת גרב,
א. לינדגרן

מי חשב בכלל שוירוס קטן מסין יהפוך
את העולם? ואת הלמידה בכלל?

Hybrid – למידה משולבת

למעבר לגיליון
למידה משולבת

151 מילים על המושג

'היברידי'

ד"ר איריס פינטו אגף מו"פ

זמן קריאה 2 דקות

היברידי – משמע **"הכלאה"** או **"בן כלאיים"** נוצר בעולם ההלניסטי, שתיאר יצורים מיתולוגיים כמו בתולת ים (שילוב דג ואישה) ופגסוס (שילוב סוס וציפור). כיום הכוונה לתוצרים המשלבים את יתרונות הרכיבים שלהם, ולרוב מציעים יתרונות חדשים ומפתיעים.

מנוע היברידי המשלב חשמל עם בנזין, מציע **חיסכון בדלק**. הכלאה של עץ פרי עם עץ עמיד למזיקים, יוצר **עץ מניב העמיד למזיקים**. בנקאות היברידית, מציעה שירות המשלב **יחס אישי וטכנולוגיה**. ורפואה היברידית, משלבת **רפואה דיגיטלית וקהילתית**, ומציעה מגוון אפשרויות לקשר עם הרופא.

"חינוך ולמידה היברידית" מציעים איזון בין "למידה ביתית" ו"בית ספרית" (למידה משולבת)

המזמנת (לפי הזוג עוז), שילוב חוויות חברתיות וערוצי למידה שונים: מפגשים כיתתיים, סיורים, סימולציות, משחקים ועוד.

עובד היברידי, מפגין ידע ויכולת במגוון תחומי פעילות, כגון: אנשים, עסקים וטכנולוגיה.

פיתוח עובד היברידי דורש הכשרה מרובת התמחויות (מולטי-דיסציפלינריות) (קומבינציה של 5-7 תחומים) והכשרה אנטי-דיסציפלינרית המשלבת תחומים סותרים: חשמל שהוא פיזיקה, וגם ביולוגיה, מחשבים ומשפט, כלכלה עם ספרות או עם הנדסת חשמל, מתמטיקה עם ביוטכנולוגיה...

עושר הדמיון שלה משמש לה תמיד כלי לפתרון בעיות, יצירת הזדמנויות וערעור על "מוסכמות"

סמדר ארדיטי על בילבי

מה זו החיה הזו "זמיש"? ומה היא
בכלל עושה בכיתה?

זמישות - Agility

122 מילים על הכיתה הזמישה

ד"ר עופר מורגנשטרן, אגף מו"פ

זמן קריאה 2 דקות

תפישת הכיתה הזמישה היא תפישת למידה מהירה וממוקדת המבוססת על פיתוח תוכנה זריז המיושמת בהייטק. הלמידה מתבצעת בספרינטים קצרים (שלושה שבועות) מכווני יעדים אישיים וקבוצתיים, אותם מתכננים, מבצעים ומעריכים קבוצות למידה (Squads) אוטונומיות בנות כ-6-8 תלמידים. לכל קבוצה מוצמד "מאמן" המסיר חסמים ומעודד שיתופיות ומקבל מהקבוצה תמונה יומית של תכנון וביצוע התקדמות ובעיות. הרכבי קבוצות הלמידה משתנים בכל ספרינט. מבנה שיעור בספרינט כולל שלבים של רכישת ידע לפני השיעור, בוחן קצר בתחילת השיעור, הקניית ידע, פתרון בעיות, הערכה עצמית, הערכת עמיתים והפניות להרחבת הידע. הלמידה הזמישה מיישמת עקרונות משחוק כגון ציינון ההתקדמות, זכייה בנקודות עבור מאמץ, איכות ביצוע והתנהגויות חיוביות יוצאות דופן, ותמריצים מעודדי שיתופיות. בנוסף, מושם דגש על תהליך של שיפור מתמיד המבוסס על רפלקציה ברמת התלמיד, צוות הלמידה והכיתה.

מעולם לא ניסיתי לעשות זאת בעבר, אז אני חושבת שללא ספק אצליח

בילבי בת גרב,
א. לינדגרן

אז למה דווקא עכשיו?
ובכלל באיזה גיל זה מתחיל?

פעלנות-Agency

136 מילים על **עולל, משנולד, פעלן הוא.** שי פינצ'בסקי

**מתבונן, מסתקרן, מתנסה, נופל וקם
ולא חושש מכישלון. מבחינתו, לפניו
אוסף התנסויות אינסופי עד להשגת
התוצאה הרצויה – למידה.**

כך, נושא אחר נושא. רכישת שפה, לדוגמא, היא תהליך ארוך הכרוך בלמידה מתמדת, שמתחיל עוד טרום לידתו וממשיך בהתבוננות והתנסות בקצב תלוי זמן ובשלות, ובלא כל תכנית לימודים מובנית, מודעת או מוסדרת ימשיך להילמד ולהטמע בשיפור מתמיד. כך גם הליכה, נרכשת בעת בשלות וכוללת התנסות חוזרת ונשנית ביוזמת הילד ובנחישות מתמדת.

למידה פעלנית מצריכה מגוון גירויים ותנאים פיזיים ומנטליים שיאפשרו לכל ילדה וילד התבוננות בעולם, יכולת להסתקרן, לחקור ולהתנסות. מאיתנו אנשי החינוך, נדרש לזמן עבורם מגוון של תכנים והתנסויות, לאפשר בחירה ועשייה לעודד ולהאמין ביכולתם של הילדים להמשיך עוד ועוד.

בבית ספר "הרכס" במשגב, מתחולל מודל המייצר את התנאים ללמידה פעלנית – ברמה שבועית, יחד עם הילד והוריו. המודל מאפשר הצבת מטרות ובהתאם למטרות לייצר למידה רלוונטית ופעלנית.

עכשיו נוכל לשחק ולשחק ולשחק כל הימים כל עוד אנחנו חיים

בילבי בת גרב,

א. לינדגרן

ולשחק ולשחק,
גם בבית הספר??
אפילו בשיעור?

משחק-Gamification

'משחק בחינוך'

ד"ר עדי וגרהוף, אגף מו"פ ושירה זיוון, 'יוזמה' – מרכז לידע ולמחקר בחינוך קצב התפתחות הטכנולוגיה יוצר הזדמנויות חדשות בעולם המשחקים. מציאות רבודה ומדומה, למידת מכונות, מערכות משולבות ביולוגיות, העצמה אנושית ועולמות משחק מפילים מחסומים בין עולמות ווירטואליים ופיזיים. יתרה מזאת, טלפונים חכמים ופס הגלישה הרחב מאפשרים לכולם גישה אל הרשתות החברתיות, המשחקים והעולמות הווירטואליים בכל מקום ובכל עת, בעבודה, בבית הספר, בבית, בטיולים, בדרכים ובבילויים. הנגישות הקלה מעצימה את יכולת הפרט לתקשר ולשחק עם כל אחד לחוד ועם כולם יחד. והמושג "משחק" (Gamification) ממקם עצמו בעולם החינוך, צובר תאוצה ככלי חינוכי ובהדרגה עובר לערוצים יישומיים במערכת החינוך.

בעתיד הלא רחוק, משחק יהיה כלי ניהול אסטרטגי מעבר להיותו מערך של מאפייני עיצוב מהנים. המשחק יתייחס לאופן בו אנו חושבים, כיצד אנו משתפים פעולה ואיך אנו יוצרים יחד דרך אחרת ללמוד, לעבוד ולבנות קהילה. ניתן יהיה להשתמש במשחק כדי לעצב כישורים והתנהגויות של הלומדים, כדי להתפתח כאנשים שהם רוצים להיות. לשם כך יש להרחיב מעבר למשחק הלמידה ולהתקדם לעבר אימוני התנהגויות ותרגול.

כניסת המשחק לשדה החינוך פורסת מצע שלם של אפשרויות ללמידה בתוך הכיתה ומחוצה לה בדרכים מהנות ורלוונטיות ללומדים. עם זאת, מעלה היא גם שאלות בדבר יעילות המשחק בעבור קהלי יעד שונים, בדבר יכולת היישום של המשחק בבתי ספר מרקע חברתי-כלכלי נמוך ובעיקר בדבר השינויים הנדרשים לצורך הטמעה שיטתית ומבוססת תיאוריה של משחק.

**אני היא בילבי לא כלום
ואני מקפצת הופה היי
כי לא איכפת לי שום כלום
זה כייף, זה יא-בא-יי**

בילבי בת גרב,

א. לינדגרן

שלומות בעולם משתנה?
ואיך נדע שאנחנו בכיוון?

שלומות - Well Being

שְׁלוֹמוֹת כמטרת החינוך

במציאות משתנה

ד"ר עופר מורגנשטרן וריבי ארצי, אגף מו"פ

זמן קריאה 60 שניות

מאז ומתמיד מערכות חינוך שמו דגש על היכולת להתקדם לשלב הבא של לימודים אקדמיים ולכן התמקדו בהקניית ידע ומיומנויות קוגניטיביות. בשלב מאוחר הושם הדגש על קידום הצמיחה הכלכלית ולכן התמקדו בהקניית מיומנויות המאפשרות השתלבות בשוק התעסוקה. כיום, גוברת ההכרה כי יכולת אקדמית וצמיחה כלכלית הם מרכיבים חיוניים וחשובים אך חלקיים בלבד.

יש לעבור "מצמיחה כלכלית" ל "צמיחה כוללת" של הלומדים והחברה.

המושג "צמיחה כוללת" מבוסס על השקפה הוליסטית הרואה בפרט ובחברה חלק ממערכת אקולוגית מורכבת. על פי תפישת הצמיחה מטרת החינוך הכוללת הוא שלומות, כלומר שגשוג ורווחה ברמה האישית והקולקטיבית, בכל ממדי החיים בהם פועלים הפרט והחברה: תעסוקה, הכנסה, דיור, איזון עבודה פנאי, בטחון, שביעות רצון מהחיים, בריאות, מעורבות אזרחית, איכות הסביבה, חינוך, קהילה.

אני חייבת לעלות על התורן כדי לראות מה יהיה מזג האוויר מחר

בילבי בת גרב,
א. לינדגרן

ואם אין תורן לטפס עליו?

ואם רוצים לדעת מה יהיה בעוד כמה שנים?

חשיבת עתיד - Future thinking

למעבר לגליון

Future Thinking

חשיבת עתיד

129 מילים על המושג

'חשיבת עתיד'

ד"ר עופר מורגנשטרן, אגף מו"פ

המציאות המורכבת המשתנה במהירות, מובילה לעתיד בלתי מוכר, המייצר מגוון אתגרים והזדמנויות עבור ארגונים ופרטים. חשיבת עתיד (Future Thinking) היא שיטה רבת תחומית סדורה לזיהוי מגמות ובניית תרחישי עתידים אפשריים בכל תחומי החיים, ולעיצוב עתיד רצוי בהווה כדי להיערך להתמודדות עם האתגרים וההזדמנויות הנגזרים מהם.

חשיבת עתיד ארגונית יכולה להתבצע בכל רובדי מערכת החינוך החל מרמת המטה, דרך רמת המחוזות, הרשויות המקומיות ועד רמת בתי הספר. בנוסף, ניתן לבצע חשיבת עתיד אישית, המתמקדת בעתיד האישי של כל פרט. כדי לבצע חשיבת עתיד על ארגונים ופרטים לרכוש ולפתח את כשירות חשיבת העתיד הכוללת את תמהיל הידע, המיומנויות, הגישות והערכים המייצר יכולת חשיבת העתיד. תלמידים ואנשי חינוך יכולים לפתח כשירות חשיבת עתיד באמצעות תוכניות למידה והכשרה בתחום חשיבת העתיד להפוך לאנשים פעלנים המעצבים את העתיד הרצוי להם ואת עתיד מערכת החינוך.

מצליחה לקבל את עובדות חייה ולא רק להפוך אותן ליתרונות, אלא גם למצוא בתוכן מרחב אינסופי של חופש ובחירה.

סמדר ארדיטי על בילבי

*המלצת קריאה

חופש ובחירה בבית ספר?

גם בשיעור?

אוטונומיה - Autonomy

למעבר לגליון

Autonomy - אוטונומיה

'אוטונומיה לא מבקשים,

יעל ביבר אביעד,

אוטונומיה לוקחים' יעוץ וליווי בתי ספר של המאה ה-21.

בעצם זה מה שעשיתי כיזמית חינוכית שהגיעה עם רעיון, תשוקה ונחישות להקים ולנהל בית ספר המכוון למאה ה-21. גיליתי שזה אפשרי, להקים בית ספר פורץ דרך, שובר פרדיגמות, בתוך החינוך הציבורי. *תנאי סף - נכונות מצד הרשות המקומית והפיקוח. אפילו לא נדרשו היתרים מיוחדים.

אוטונומיה לא מבקשים אבל צריך לתת, וזאת משימה חיונית עבורנו, מנהלות בתי הספר - לבחור מורות ומורים שיכולים לפעול במרחב שיש בו חופש פעולה, ללא "חוברת הפעלה", מרחב שבו המורות מעצבות את תכנית הלימודים. מרחב שיש בו מקום לטעויות, לנסיונות, סדירויות ארגוניות שמאפשרות פיתוח ולמידה משותפת של הצוות החינוכי. ותרבות ארגונית של רפלקציה מתמדת - מה עובד טוב וצריך לבסס, להטמיע, להפיץ בתוך בית הספר ומה צריך לשנות ואיך.

בדרך אל האוטונומיה... החופש להעז, להתנסות ולטעות.

בילבי סברה שהיא מספיק מלומדת
בלי ללכת לבית הספר, והודיעה שכף
רגלה לא תדרוך שם עד ליום שבו
בשום פנים ואופן לא תוכל להסתדר
בלי לדעת אם 'מחלת ים' כותבים ב-ח'
או ב-כ'. 'אבל מאחר שאני אף פעם
לא סובלת ממחלת ים, לא אצטרך
לדאוג לאיות בזמן הקרוב', אמרה.
'ואם באמת אחלה פעם במחלת ים,
יהיו לי דברים אחרים לעשות חוץ
מלאיית אותה'

בילבי בת גרב, א. לינדגרן

איך אפשר לצמצם את בית ספר?
להאט את הקצב? דווקא עכשיו?

האטה - Slow

מנימליזם חינוכי

ד"ר ענת שפירא לביא, יועצת להתחדשות פדגוגית, סופרת ומרצה

זמן קריאה 65 שניות

המינימליזם הוא רק שביל אחד במפת שבילי ההאטה. הבחירה באורח חיים מינימליסטי מובילה לשינוי התנהגותי, שהסממן הראשון שלו הוא לרוב **Decluttering** – צמצום מספר החפצים וארגון האי-סדר בבית, כדי לפנות מקום וזמן לדברים שחשובים לנו באמת.

הצעד הבא הוא **לקנות פחות**: כי מה נרוויח אם מיד נצא שוב לקניות ונמלא את המקום שהתפנה?

לכן מינימליסטים נוטים **להפחית את הצריכה** וחושבים על כל פריט פעמיים, שלוש ואפילו יותר, לפני שהם מחליטים לרכוש אותו. ואם כבר קונים – עדיף משהו איכותי אחד שיחזיק לאורך זמן, על פני מספר פריטים זולים "במבצע".

מה יקרה אם ניקח את הרעיון הזה וננסה ליישם אותו **בחינוך**?

מה מכל מה שנעשה בבתי הספר, היה שורד את מבחן ה-**Decluttering**?

מה היינו **תורמים** לאחרים כי הם זקוקים לו יותר מאיתנו?
ומה היינו **זורקים** – כי כבר שנים שאין בו צורך אמיתי?
ומה קנינו **במבצע**, אבל בעצם מראש לא נדרש לנו כל כך הרבה ממנו?

איך להיות בילבי?

**חיי את חייך כאילו את כותבת
את הסיפור שלך. אם היית
כותבת את האוטוביוגרפיה
שלך, החל מעכשיו, איזה סוג
של ספר זה היה? איפה היית
גרה, אילו אנשים היית פוגשת,
אילו דברים היית עושה ואילו
כוחות היו לך?**

”אני חפשנית חפצים”

האזינו' כדאי לכם.

כך מעידה על עצמה בילבי. אז הלכנו בעקבותיה.

”מה נעשה בו?” שואל טומי. ”מה נעשה בו?? מה זאת אומרת? אפשר לעשות בו מלא דברים!” עונה לו בילבי. ואנחנו הבטנו על הגליונות שלנו...

ופתאום ראינו בהם אוצרות שאפשר לעשות בהם מלא 'דברים':

היא לא סתם גיבורת ילדות חסרת מעצורים, היא מנהיגה. למרות חוסר הביטחון בחייה (ואולי בזכותו) בשובבות ויצירתיות (אג'ליות אמרתם?) תעוזה (פעלנות) ועצמאות (אוטונומיה) היא בוראת מציאות שעולה על כל דמיון עם אותם משאבים קיימים (ואפילו פחותים).

מה עוד ראינו? האטה (כי אין ברירה), קצת משחוק, תרחישי עתיד והרבה דאגה לשלומות ויש עוד נקודות ממשק רבות, מוזמנים לגלות, לעשות ולשנות. להיות בילבי.

אנחנו ליקטנו, אתם תפזרו

כדאי להעביר גם לחבר.ה.

שתפו בהנאה (:

מכירים

מורים.ות

ואנשי חינוך

שעדיין לא

הצטרפו

לקבלת הסק;

ופ? העבירו

להם את

הלינק.

*קיבלתם את המגזין ורוצים
להצטרף גם? לחצו כאן.

מחברים רעיון לצלילים

רגע לקראת סיום

איך זה שכוכב אחד לבד מעז

מילים

לחן

נתן זך

מתי בספי

לחצו ותהנו...

הגענו אל סוף המהדורה

אבל היי,

אנחנו במרחק נגיעה

בקבוצת הפייסבוק שלנו תוכלו להגיד מש'באלכם.

רוצים לכתוב לנו באופן פרטי? יש לנו דוא"ל

ואפשר כמובן גם לוואטספ (ממש זה שקיבלתם ממנו את סק'ופ;ופ)

**הגענו אל סוף המהדורה
נתראה בשבוע הבא!**

**ויש לנו גם קהילה לה לה
כנסו, שתפו ותשתתפו**

ובשבוע הבא...

הפוגה

נתראה בספטמבר

לסק;ופ יש בית.

**וגם טומי ואניקה שם...
(שהם הגליונות הקודמים)**

וכמו לכל בית, יש לו כתובת.

<https://www.mop.education/>

***עדיף מהמחשב**

***שמרו במועדפים**

**אם בילבי היתה
פרח? קל - חמניה.
ואם בילבי היתה
חיה, איזו חיה היא
היתה?**

**כנסו ותגלו! היא
נדירה יותר מבילבי.**